

Julkaisija Helsingin yliopisto, Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS, Kasvitieteen yksikkö.

Toimitus Mikko Piirainen (päätoimittaja, puh. 02941 24438), Leena Helynranta (toimitussihteeri, puh. 02941 24435), Juha Suominen, Pertti Uotila.

Toimituksen osoite Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS, PL 7, 00014 Helsingin yliopisto. Toimituksen sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@helsinki.fi (paitsi suominen.juha1@pp.inet.fi).

Tilaukset ja osoitteenmuutokset sähköpostilla kasvimuseo@helsinki.fi

Taitto Leena Helynranta. **Painatus** Lönnberg Painot Oy, Helsinki.

Lutukka ilmestyy vuosittain neljänä numerona. Vuoden 2017 vuosikerran **tilaushinta** on 26,00 € (sis. alv. 10 %).

www.luomus.fi/lutukka

Lutukka is a floristic periodical quarterly published by the Botany Unit, Finnish Museum of Natural History, University of Helsinki. It contains short articles on Finnish flora, both flowering plants and cryptogams, floristics, important plant finds, floristic mapping, threatened plants, working techniques, news and book reviews. Lutukka is the Finnish name of *Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik.

Editors Mikko Piirainen (Editor-in-Chief), Leena Helynranta, Juha Suominen, Pertti Uotila.

Address Botany Unit, Finnish Museum of Natural History, P.O. Box 7, FI-00014 University of Helsinki.

Kansikuva Sirppimailanen (*Medicago sativa* subsp. *falcata*) Imatran Immolan ratapihalla. — Valokuva Juha Jantunen, heinäkuu 2016.

Työskentely muissa kasvimuseoissa avartaa

Työskentelin ensimmäisen kerran Geneven kasvimuseossa ja kasvitieteellisessä puutarhassa savikoiden parisissa 1977. Nyt olen täällä kahden kauden mittaisella työrupeamalla. Vierailuni onkin 40-vuotistapahtuma, jota voi juhlaa samalla, kun täällä on juhlittu herbaarion 200-vuotista taivalta. Lokakuun lopulla kolmaskin työviikkoni umpeutui, joten nyt on hyvä hetki kertoa muutamia vaikutelmia paikasta.

Täällä on Paul Aellenin, viime vuosidadan tärkeimmän savikkatutkijan, herbaario, jossa savikan suvun (laajasti ottaen) näytteitä on noin 250 hyllylistä (muutettuna Helsingin kasvimuseon hyllykokoon) ja Geneven pääkokoelmassa lähes saman verran. Sain kutsun tekemään tutkimusta Aellenin kokoelmassa, ja tarkoitukseni on samalla modernisoida kokoelman järjestystä ja revidoida muutamia ryhmiä. Aion kylvää arkeille satoja määrityslappuja; onneksi sentään niitä ei tarvitse liimata, sillä laput kiinnitetään neuiloilla. Kuten meilläkin, pääkokoelma järjestettiin äskettäin APGIII:n mukaisesti, mutta siinä ja Aellenin kokoelmassa savikan suvun uusjako on vielä kesken ja teettää paljon töitä.

Viitisenkymmentä vuotta vanha herbaariorakennus on laaja, yksikerroksinen ja isoikkunainen rakennus puutarhan reunalla. Työtilat, laboratoriot, sosiaalitalat yms. ovat maanpinnan tasossa, kokoelmat niiden alla kolmessa kerrok-

ssa pomminkestävissä tiloissa. Kellarikerrosten käytäviltä pääsee pommisuojaovista lukuisiin herbaariosaleihin, joissa näytteet ovat kymmenissä kompaktoreissa keskikäytävän ja salin mitaisen lajittelupöydän molemmin puolin. Kompaktoreita liikutellaan käsin kuten meilläkin; alun perin ne tehtiin sähkökäyttöisiksi, mutta kun sähkövika aiheutti kompaktorien sulkeutumisen automaattisesti, jolloin välissä ollut matala metallijakkara litistyi, ne muutettiin nopeasti käsikäyttöisiksi.

Kompaktorit ovat suurin piirtein saman korkuisia kuin Helsingissä mutta hyllyvälit isompia, siis kasvipinkat paksumpia ja painavia. Niissä on paljon paperia, koska jokainen näyte on suoja-kuoressa tai kiinnitetty taitetulle arkille. Tämä on erinomaista etenkin savikanäytteissä – meillä irtosiemeniä kieriskelee valtoimenaan kaikkialla, mutta täällä ei irtotavaraa näy. Kokoelmien kasvuvaraakin on. Muutoinkin tilaa on runsaasti, ja on juhlaa, kun voi oikeasti lajitella ja vertailla kasvinäytteitä pitkällä, leveillä ja sopivankorkuisilla pöydillä. Näytteitä siirrellään rullakoiden kaltaisilla kärryillä; käytössäni on neljä kärryä, joilla kuljetan näytteitä ylimässä maanalaisessa kerroksessa olevaan isoon, kattoikkunalliseen työtilaan. Kaiken kaikkiaan tiloista ja toimintatavoista tulee vaikutelma, että ne on pikku piirteitä myöden oikeasti suunniteltu periaatteella, että näytteet varmas-

ti säilyvät ”ikuisesti” ja että työskentelyolosuhteet ovat näytteiden käsittelyn ja tutkimuksen kannalta mahdollisimman hyvät.

Maanpinnan tasossa on myös kirjasto. Se on melko uusi lisärakennus, iso ja tyylikkäästi sisutettu. Oletusarvo on, että kaikki tarvittava löytyy kirjastosta – kun yhtä kysymääni eteläamerikkalaista paikallisflooraa ei ollutkaan kokoelmassa, se tilattiin heti. Tähän mennessä olen ollut tekemisissä viiden eri kirjastossa työskentelevän henkilön kanssa, ehkä heitä on enemmänkin. – Koko laitoksen henkilökunnan määrä on yli sata.

Töihin voi tulla kahdeksalta ja lähtemään pitää säälliseen aikaan eikä viikonvaihteessa taloon pääse. Hyvä näin, enempää ei viikkotolkulla jaksaisikaan. Ja voinhan kirjoitella läppärillä asunnossani, puutarhan vierashuoneessa, joka on vähän askeettinen. Sain sentään puhuttua sinne nojatuolin ja lisää keittiökaluja, ettei tarvitse aina kuppia heti pestä. Viikonvaihteissa ehtii myös kierrellä puutarhassa, jossa lajeja kerrotaan olevan 10 000. Vanhoja, kookkaita puita on paljon, ja väleissä isoja, avoimia niittyjä, joita puutarhurien apuna hoitaa pieni lammaslauha. Monet Helsingistä tutut kasviuonekasvit kasvavat pysyvästi ulkona, mutta palmut sentään siirrettiin viikko sitten suureen kasvihuoneeseen. Iltapäivän lämpötilakin putoasi jo 15 asteen tienoille. – *Pertti Uotila*